

BÁCSKAI NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

AZ ORSZÁGOS KERESZTÉNYSZOCIÁLIS SZÖVETSÉG BACSMEGYEI HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben házhoz hordva negyedévre . . . 1 kor. 80 fill.
Vidéken postán küldve negyedévre . . . 3 kor. 60 fill.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. VERÉB GYULA.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Szabadka, IV., Rákóczi-utca 20. sz. Telefonszám: 300.

Kéziratok nem adatsnak vissza.

Hirdetések arányában szerint.

A VIII. katolikus nagygyűlés.

Aki a keresztre elmélkedve felté-
kintett, az követni fogja a keresztet.

A keresztről lesugárzó életelveket,
a mult, jelen és a jövő csodás er-
kölsi egységét, az emberiség boldog-
ságának és tökélyesedésének e ve-
zéricsillagát homályba borította a
Krisztust gyűlölő érdek: az emberiség
szabadságának, testvériségének és
egyenlőségének e jelszavakkal garáz-
dálkodó ellensége.

A keresztet egyedül magasan
tartó katolicizmus előtt, mintha el-
homályosodott volna a nagy Konstan-
tin óta az egek magasságán lángoló
jelmondat: „e jelben győztes”. A tu-
dományok kockát vetettek Krisztus
palástjára, hogy a nyérő kérkedve
ezzel takarhassa el az Isten által csil-
lagok tűzével az égre irt keresztet és
jelmondatát. Ertettek hozzá, hogy e
játék addig is lekösse a figyelmet,
míg a játéknak szerintük elmaradhat-
atlan vége a megváltó vérrrel áztatott,
emberi kézzel szőtt palástot az egek
alá nem vonhatja, hogy a lelkek örök
sötétségben bolongjanak.

A tudományok kockajátéka ér-
dekfeszítő. A kocka lapokon az anyagi
természet titkai, a végtelen számje-
gyek, az anyagi egyenlőség, az anyagi
öröklét legkülömbözőbb metamorfózi-
sai. Az anyagi értelem önmagának
ellentmondó anyagi szabadsága, a jót
helyettesítő érzéki szép és kék vete-
kedtek a nyereségért. Csodálható-e,
hogy a játékot körülálló emberiség a
paláston nem látta meg a megváltó
vérfoltokat, nem vette észre e foltok-
ból kiáradó fényt és nem hallotta meg
e foltok beszédét, mely az emberiség
boldogságának megváltó igéit hir-
dette? Csodálható-e, ha az emberi te-
kintet a kockáknak a mindenséget
legyőző, az embernek kéjt ígérő alak-
zatainak szemlélésébe mélyedve, nem
tekintett fel az égre s az ott égő jeltől
nem olvasta ki az isteni tanácsokat,
melyek egyedül mutatnak az igazi
boldogság útjára, melyen a vezető a
mindent kiegyenlítő szeretet és a cél
e szeretetnek a végtelen tökélyetes-
ségben való megdicsőülése? Csodál-
ható-e akkor, mikor a játék mámorító
zsivaja elaltatta a jó érzésűeket is;
mikor a rendezők gondoskodtak arról,
hogy még az örökös szeméit is el-
kápráztassa az emberiség jelen anyagi
életének nyüzsgő, szikrázó, káprázatos

mozgásaival, ezzel a színes mozgó-
fényképpel, melyben látszólag min-
den él?

Né csodálkozzunk! Maradjunk a
tények megállapításánál.

A szüntelen káprázat kifárasztotta
a szemeket; a szüntelen mozgás el-
lankasztotta az érzékeket; a sokféle-
ségükben is örökké változatlan meta-
morfozások elbágyasztották az idege-
ket. Es ebben a bágyadtságban vissza-
nyerhette hatását az, amit eddig el-
nyomtak. A lélek szervei szabadabbak
lettek s ezek előtt más fény, más
hangok, elűtők az előbbiektől, támad-
tak. Ismertek, mint az anya altató
danája, mellyel azért csal gyermekének
szemére álmot, hogy a jövő életre ké-
szítse elő. Emlékezés volt csak, de
együttal kulcs is, mellyel az emberi
boldogság, az emberi tökélyesedés
kincstárának kapuit újra kinyithatta. A
szeretet ömlött feléje e kincses-tárból,
a mindent megvilágító fényesség, ra-
gyogás, mely tekintetét ismét felve-
zette az egekre irt kereszthez és a
körötte ékeskedő körirathoz. Meglátta
azt is e világosságözönben, aki e kes-
zertet, az emberiség üdvét magasan
tartja, a katolikus vallást.

Főlébredt üdítő álmából! Es
csoda-e, ha ezen álomban szerzett erő
most már új életet akar teremteni a
tudományok játékbárlangjainak élete
helyébe? Nem. Az első ébredők szá-
zakát, a százak ezereket ébresztettek
föl boldog álmaikból a boldogabb
jövő megteremtésére. A katolikus
társadalom felébredt, a kereszt és
Krisztus köré gyülekeznek, hogy bol-
dogítsanak. E felébredt társadalom a
katolikus nagygyűlések társadalmá;
munkája a társadalmak boldogítása.

Nem a tudományok, nem a tö-
kélyesedés lerombolásának munkája
ez; nem a tudományok, nem a töké-
lyesedés ellenségeinek harcias tábora
a katolikus nagygyűlések tömege.

A szabadság, az egyenlőség, a
testvériség harcosai ők; munkájuk a
szereteté. A tudományok megdicsőítői
ők, a világegyetem kettős életének
összhangjában. A természet titkainak
kutatói, nem hogy e föld rögéhez kős-
senek, hanem hogy kiépítsék az utat
a világegyetem végtelenségének köz-
pontjához az Istenhez, amelyben min-
den örökké él.

Melyik magasabb munka?
Ez-e, vagy a merően anyagi tudó-
mányoknak az isteni tökélyesség

palástján üzött kockajátéka? Még
kétkednek. Hogy e kétely eloszoljon,
ez legyen a kath. nagygyűlések dicső
munkája Krisztus keresztjének árnyé-
kában, melynek szelid hűvösségében
a szeretet egyedül olthatja el az ér-
zékek ezerféle tűzésnek az emberi
egyenlőséget, szabadságot, testvérisé-
get emésztő lángjait, az emberiség
boldogulásainak ellenségeit.

Dugovich Imre.

Eszrevételek az ipartörvény tervezetre.

Irta: Németh Simon, ipartestületi jegyző.
(Folytatás.)

Az 542. §. második pontjában foglalt
korlátozás sérti a szabad meg egyezés jogel-
vét, mert olyan szerződés megkötését tilal-
mazza amit a fennálló törvények más állam-
polgártól meg nem vonnak, ez a pont tehát
törendő.

Az 543. §. első bekezdése sérelmes a
munkaadóra, mert az elé a lehetetlen helyzet
elő állítja, hogy köteles olyan munkást is
elfogadni, aki esetleg személye vagy családja
valamely tagjának becsülete ellen súlyos vét-
séget követett el; aki anyagi megrontását
okozta és aki összeférhetetlen természeténél
fogva, tovább is veszélyeztetné egész egzisztén-
ciáját Minden hivatalnak és minden társa-
dalmi osztálynak meg van az a joga, hogy
a rá nézve veszedelmes, összeférhetetlen ele-
meket magától távol tartsa, tehát az iparost
ettől a jogától elűzni annyit jelent, mint őt
szabad elhatározásában és eselekvési jogában
korlátozni. Kimondani kívánjuk azt, hogy a
rosszindulatu szerződés szegő, ha az okozott
kárt meg nem téríti, elzárással sujtassék.

Az 545. §. második bekezdésén a mun-
kások könnyen rést üthetnek, ha például a
hosszan elhúzódó tárgyalás ideje alatt egyen-
kint hagyják el a vállalatot, vagy más
munkaadót; vélt sérelmek könnyen találhatók.
Azok bizonyítása sem nehéz, ha a munkában
munkások társaik pártjára állanak. Közérdekre
való tekintetből szigorítani kellene ezen §-ust,
nehogy az elérni óhajtott cél illuziorussá
váljék.

Az 549. §. ötödik pontja könnyen ki-
játszható, mert jogot ad a rendőrkapitánysá-
gnak arra, hogy oda nem való elemek betola-
kodása miatt az ülést feloszlassa, a helyett,
hogy arra köteleznék, hogy a gyűlésbe nem
tartozókat távol tartsa, vagy a gyűlésből el-
távolítsa.

Az 553. §. olyan képtelen helyzeteket
teremthet, hogy csupa erőpróbából, vagy
alacsony gondolkozásból származó heccelések-
kel belekergethetik a munkaadót abba, hogy
munkáját és egyéb fontos teendőit elhagyva
időtrábló fölösleges molesztálásoknak essék
áldozatul; azért ez a §. egyáltalán törendő
volna és a következő §-ból az 553 §-ra való
hivatkozás szintén törendő ugyszintén az
555 §-ban az 552-554 §§-ok helyett 552 és
554 sz. volna teendő, illetve a mostani 554
§. helyett mint következő az 553-ra volna

szervezés munkája, amely a mezőfi-elvek ellen méltó gyűlöletet keltett.

Románul együtt utaztak: Kovács János nyomdatulajdonos, a Mindszent és Vidéke hetilap tulajdonosa, Szilber János osongrádi nyomdász, Kátai János szabó, Gál Gáspár.

Az igaz ügy lelkesedéssel hódít mindenfelé, s a diadálnak csak növelni kell tartásunk erejét.

HIREK.

Tájékoztató.

Szeptember 20. Buosu Kelebián.

Szeptember 27. A szabadkai kath. Legényegylet szüreti mulatsága.

— **Adományok a szt. Erzsébet szoborra.** Bolvári Klára gyűjtött a 20. számú iven. Baics Julia 4 kor., Baics Cilika, Szken-derovics Károly, Cinderics Luca, Dulics Károly 2 kor. Kuntics Margit, Kovacevics Lajka, Vidákovics Félix, Malagurszki Kriszta, Vidákovics Dominika, Mátics Emma, Vidákovics Krisztina, Pletikoszics Lukács, Peics T. Verka, Baics Cilka, Baics József 1 kor. Rómics Antónia 80 fill. Malagurszki Mária, Vojnics Margit, Pertics Viktor, Szken-derovics Agnes, Ivandéics Liza 60 fill. Bolvár Katalin, Nosikovics Marián, Vidákovics Lozán 50 fill. Szken-derovics Péter, Malagurszki Mária, Malagurszki Anna, Baics Mária, Fran-ciskovics Katalin, Kuluncsics Mariska, Voj-nics Anasztázia, Tonkovics Perka, Bózsics Anna, Lámics Julia, Babicskovics Krisztina, Baics Józsa, Marjanucsics Katalin, Bózsics Teréz 40 fill. Sztantics Krisztina, Palkovics Róza, Vidákovics Lázár, Dulics Emma 30 fill. Baics Teréz, Vidákovics Péter, Vidákovics Lajos, Vidákovics Félix, Vidákovics István, Ivics Mariska, Cvianovics Mariska, Dulics Luca, Dulics Mária, Sárcevics Róza, Bolvár Lukács, Baics P. Mária, Gabriics Liza 20 fillér.

— **Az adókvető bizottság tárgyalása.** A szabadkai adókvető bizottság Szeptember 14-ikén a sertészizmalók adóját tárgyalja.

— **Öszentsége jubileuma Zentán.** Mindenfelé ébredni kezd a kath. öntudat. Nyiltabban merik már vallani a katolicizmust. A vallás megvallását nem merik már a gyűlöletkeltés fegyverével használni oly galádul, mint tették eddig. A katolikus öntudat szép megnyilatkozásáról kell megemlékeznünk. Gozon István, zenta-belvárosi plébános kérelmet intézett a városi polgármesteréhez, engedné át a városi közgyűlési termet f. hó 20-ikának délutánjára, hogy X. Pius pápa öszentsége áldozópapi ötvenéves jubileuma alkalmából rendezendő ünnepségeket ott tarthassák meg. Ezen ünnepély rendezésében résztvesznek az összes katolikus egyletek.

— **Tanítási engedély.** A főgimnázium két újonnan megválasztott tanárának, Hamza Györgynek és Bacsó Gyulának a főigazgató a tanítási engedélyt megadta, jól lehet Fischer Jakab ur, a szabályszerű megválasztás ellen zsidófelekezeti szempontból felebezett.

— **Számonkérőszék.** A szabadkai számonkérőszék ma vizsgálta fölül a városi hivatalok működését. Mindent a legnagyobb rendben találtak. Különösen a könyvelő osztály pontosságát emelték ki.

— **Iparosok értekezlete.** Mint értesülünk a szabadkai általános ipartestület által ma délutánra összehívott értekezlet igen látogatottnak ígérkezik. Ezen az értekezleten fogják Németh Simonnak lapunkban is közölt tanulmányát tárgyalni.

— **Kelebiai bucsu.** A kelebiai bucsu e hó 20-dikán lesz. A hegyközség már most készül a bucsunak méltó megtartására melyet az idén bizonyára még az eddigieknél is sokkal népesebb lesz.

— **Arlejtés a tanyai iskolák berendezésére.** Ma tartották meg a közművelődési ügyi osztályban a tanyai iskolák berendezé-

sére az ajánlatot. A beérkezett ajánlatok az ösztömmunkákra szólnak és a következők: Nagy Varjas Sándor és Nagy Varjas Rókus együttes ajánlata 7629 korona 80 fillér, Sipos Károly 11557 korona 68 fillér, Willheim Ernest 12058 korona 80 fillér, Brauchler János 10016 korona 40 fillér, Brauchler János 10496 korona 40 fillér, vasszerkezettel, Sefesics Lajos 11894 korona 40 fillér. Mindenesetre kissé különös, hogy ily kismunkánál 2400 korona árkülömböt lehet a legolcsóbb és második legolcsóbb ajánlat között. Ha az iparosok így törlik egymást, ez már nem mutat egészséges állapotra.

— **Zombori zeneszerző.** Kanyó Gyula dr. zombori káplán megzenésítette Gyulai Pálnak „Ejji látogatás” című ismert kedves románcát. A mű dramatikusan műdal énekhangra, nagy zenekar-kísérettel. Az érdekes zeneművet két budapesti zenebíró elismerő véleménye alapján dr. Farkas Ferenc, a szabadkai színház igazgatója, előadásra elfogadta s az idei téli színi évadban színe hozza.

— **Halálozás.** Decleva Béla, apatini kir. járásbíró, f. hó 10-dikén, Apatinban hirtelen elhunyt. Temetése nagy részvétellel e hó 11-én d. u. 4 órakor volt, a róm. kath. vallás szertartása szerint.

— **Budapesti Szent-Imre kör vándorgyűlése.** A katolikus egyetemi ifjuság e hó 27-én dr. Városv Gyula érsek pártfogásával Kalocsára vándorgyűlést rendez. Ugyanez alkalommal ünnepli meg a kör fennállásának 20 ik évfordulóját. Az ünnepségre a vezetőség meghívja mindazokat, kik ezen idő alatt a kör tisztikarában helyet foglaltak vagy a kör tagjai voltak. A kik a gyűlésen részt venni szándékoznak ebbeli szándékukat 22-ig jelentsék be az elnökségnek (IV. Papnövelde u. 6 sz.) hogy az illetékről minden tekintetben gondoskodni lehessen.

— **Leányifjusági egyesület a tanítónők képezésében.** A szabadkai állami tanítónők képző-intézet gyakorló iskolájához csatolt gazdasági ismétlő-iskolával kapcsolatos „Leányifjusági egyesület” f. hó 20-án tartja a folyó tanévben első összejövetelét. Ennek következtében felkértek az egyesület rendes tagjai, hogy a nevezett napon d. u. 3 órakor az intézetben megjelenjenek. Ugyanekkor vétetnek fel új rendes tagoknak olyan irni és olvasni tudó, jó magaviseletű leányok, kik 15. életévüket már betöltötték. A rendes tagok tagdíjat nem fizetnek. Bővebb felvilágosítást ad a beiratás alkalmával az egyesület vezetője. — Szabadkán, 1908. szeptember 12-én. — **Az állami tanítónők képző intézet igazgatósága.**

Eljegyzés. Geiszer Miklós apatini kereskedő eljegyezte Schlachter Erzsikét.

— **Vándorol a magyar.** Most, mikor a gólya, fecske utra kelt, ugyanakkor az emberekben is fölébred a vágy jobb jövőt keresni. Készülnek ismét az emberek Amerikába, ebbe a reménnyel kecsegtető világrészbe. A héten Obacse előjáróságánál egész sereg utlevelet állítottak ki s valamennyi külföldre, főleg Amerikába készül. Hiába jöttek és jönnek még mindig rossz hírek Amerikából, hiába hirdetik, hogy ott nincs munka, nehéz a megélhetés, azért mégis akad nagy számban oly elszánt ember, aki itt hagyja hazáját, családját és indul a messze utra, a tengeren túlra.

— **Elvi jelentőségű határozat.** A kir. Kuria elvi jelentőségű határozatban kimondta hogy az „osztály” elnevezés alatt nemcsak a társadalmi téren, a vagyon, a foglalkozás, az élethivatás, képzettség és családi leszármazás alapján kialakult s egymástól megkülönböztethető társadalmi csoportokat kell érteni, hanem mindazokat is, akik közös elvek és érdekek alapján ezeknek megvalósítása céljából egyesülnek s más célú és más érdekű személycsoportoktól világosan megkülönböztethetők.

— **Elveszett váltó.** Elveszett e hó 4-én egy drb. 650 koronáról kiállított, Bukvics Szaniszló és neje aláírásával ellátott 80 filléres váltó. A megtaláló felkérte, hogy szíveskedjen a váltót a Takarékpénztár és Zalogház R. T.-ba vinni.

— **A gondatlanság áldozata.** Megirtuk, hogy a kisasszony napi vásárkor Krisztin János, átokházi lakos tehene megvadult s felöklelt egy öregasszonyt. A szerencsétlen nő tegnap délután a Mária Valéria kórházban meghalt. A bünyefityő eljárást megindítják Krisztin János ellen.

— **A párisi tuberculose elleni kongresszus** új reményt adott a világnak. A tuberculose elleni szer, úgy látszott, megvan. De már néhány napra be kellett látni, hogy a remény hiú és tarthatatlan, mert ezen bizonyu betegség ellen nem sikerült még egy specifikumot feltalálni. A tuberculose elleni szerek között a leghatásosabbak egyike a „Sirolin-Roche”, egy creosotpreparatum, mely azonban a többi ilyen szerek kellemetlenségeit nem tartalmazza, mert nem mérges; kellemes ízű és nagyobb részben tényleg a testbe felvétetik. „Sirolin-Roche” gyorsan hat a köhögés ellen, előmozdítja az étvágyat, megszünteti az éjjeli izzadást és hat a lég ellen, úgy hogy tüdőbaj és sorvadásban szenvedőknek annak használatát feltétlenül ajánlatos. „Sirolin-Roche” minden gyógy-szertárban kapható.

— **Olcsóbb lesz a telefon.** A kereskedelemügyi miniszteriumban hír szerint egy rendeleten dolgoznak, amelyben a helyközi telefondíjakat az egész vonalon leszállítanák. Ugy mondják, hogy ez az új intézkedés már január elsején életbe lép.

— **Az apaállatok gondozása.** A földmívelésügyi miniszternek tudomására jutott, hogy a községek a tenyészállatok gondozására nem fordítanak elég gondot. Most körrendeletben hívja föl a hatóságokat, hogy a jövőbe a tenyészállatok takarmányozására és ápolására fordítsanak nagyobb gondot, mert az ennek elhanyagolásából származó károk a községeket és gazdákat terhelik.

— **Leszerelés nyomában a nagygyakorlat után.** Hadügyminiszteri rendeletek nyomában vajmi ritkán szokott öröm fakadni. Most ez egyszer azonban akadt mégis kivétel. Nagy pecsétetes order érkezett ugyanis Bécsből s amint kitudódott, hogy mit tartalmaz a komoly irás, nem kis öröm keletkezett a katonák között. Hogy is ne örülnének az öreg bakák, akik három évig eszik a komiszkenyeret, amikor azt jelenti a Bécsből érkezett levél, hogy az idén két héttel hamarabb szabadulnak meg a „gyöngyölet”-től, mint rendszeren. A rendelet úgy intézkedik, hogy fegyvergyakorlatok végével azonnal szabadságot kell a legénységet. Természetes dolog, hogy ez a rendelet őszinte örömet kelt a nagykorlaton lévő öreg bakák között, akik csak október elsejére számították a szabadulást.

Az új végrehajtási novella dacára is csekély havi részletfizetésre szállítunk dusan felszerelt raktárunkból elsőrendű

VARRÓGÉPET, KERÉKPÁRT, 619-12-6 GRAMMOFONT lemezekkel.

Előre haladott idény miatt kerékpárok mélyen leszállított árban kaphatók. Ugy-szintén pneumatik és alkatrészek is.

Egyben felkérjük a n. é. közönséget, hogy mielőtt bárhol grammofont venne, a saját érdekében, minden vételkötözöttség nélkül, tekintse meg a mi raktárunkat.

Legolcsóbb árak! 6 évi jótállás! Készpénzfizetésnél árengedmény! **Kovács Béla és Társa Szabadkán, Kazinczy-(Gombkötő)-utca.**

TANÜGY.

— **A szabadkai állami tanítónők képző-intézet** elemi gyakorló iskolájával kapcsolatos gazdasági ismétlő iskolába való beiratások f. évi szeptember hó 15-én és 16-án vannak d. e. 10-12 és d. u. 2-4 óráig. Sem beiratási, sem tandíjat nem kell fizetni.

Szabadkán, 1908. szeptember hó 12-én. **Az igazgatóság.**

helyettesítendő és így a további idézések is e szerint volnának helyesbítendőek.

Az 557. §. első bekezdés mondata nem teljes; a „szükségesnek mutatkozó” és fogantatás végett szavak közé beszúrando: „adat szolgáltatás.”

Az 558. §. egy hosszú lélegzetű körmondat; ezt lehetne világosabban és rövidebben is szövegezni.

Az 559. és 560. §§-ok a körmondatok terén fölösleges recorddal díszeskedhetnek; de annál esekélyebb tárgyi értelmük, mint fölösleges szövegezésük nem valók komoly törvénybe. Kihagyásukat hozzuk javaslatba.

Az 565. §. rendkívüli bonyodalmakra adna alkalmat, ha azon gyökeres változás nem történne; mert nemcsak hogy hátrátná a surlódások gyors kiegyenlítését; de szaporítaná a fogalom zavart és félreértéseket is. Már a törvényben kell precízolni azt, hogy mely iparbiróság jogkörébe tartozik az ítélkezés, mert a bíróküldést hol az egyik, hol meg a másik fél tartaná olyannak, mint az ellenfél előleges diadalának és ez alkalmas arra is, hogy megrendítse magát a bírói tekintélyt is.

Az 568. §. csak úgy lesz megérthető és félre nem magyarázható, ha a hiányzó írásjelek (interpunkciók) megfelelő helyükre jutnak.

Az 570. §-ban részletezni kívánjuk azokat az okokat, amelyek elfogadhatók, mert egyoldalú ítélet alá léven bocsájtva a kérdés eldöntése, nem lehetetlen, hogy esekélyebb jelentőségű gátló okok is olyanná vétetnek, mint a melyek elfogadhatók és így nem lesz meg egyik félben sem az a megnyugvás, hogy kárunk meg nem térülhet és mindig a rosszakarat rovására írják a gondoskodás hiányát.

Az 579. §. bölesen intézkedik arról, hogy az a fél, aki a békéltető illetve választott bírói tanács valamely tagjának kizárását kéri és kifogása alaptalannak bizonyul, tartozik a másik félnek okozott kárt megtéríteni. Helyes; de vajon biztosítható-e ez a kárkövetelés mindkét féllel szemben? A munkaadónak rendszerint van anyagi hipotékája, hogy munkásai ezen a címen kárpótoltassanak, de vajon emondható-e ez csak elvéve is az alkalmazottakról? Ez a paritás megint csak olyan piétus maszkulusz, a mit a magyar eljárás imigyen szokott kifejezni, hogy „ami a tied, az az enyém, ami az enyém ahhoz neked semmi közöd.”

Az 582. §. Hol marad a garancia arra nézve, hogy az üzleti titokról nyert értesüléseket a felek és tanuk titokban tartják?

Az 584. §. harmadik bekezdése mire vezet, ha az iparbirósági elnök szavazatát nem gyakorolja? Akkor a felek egyszerűen örök időkre befejezetnek nyilváníthatják ipari tevékenységüket. A munkaadó nem fogadhat fel munkást a munkások pedig máshova munkába nem állhatnak. Lehetséges az egy jogállamban, hogy jurisdikcionális eljárás ily meddő acerrddal végződjék? Akkor az első foku bíraskodásra egyáltalán szükség nincsen, mert 100 esetből 99-szer fog ilyen dolog megisméltódni. Kívánjuk, hogy az iparbirósági elnök döntsön az ilyen esetekben.

Az 590. §-ban foglaltak a fejezet elejére valók volnának.

Az 591—593 §§-okra vonatkozólag törvénybe iktatandónak véljük azt is, vajon az érvénytelenítés birtokon belül és birtokon kívül kérhető-e?

A 610. §. azon intézkedése, hogy az alapszabály tervezetét a hatóság állapítja meg sérelmes az iparosokra és olyan fölösleges gyámkodás, a minek keresve sem találjuk

meg az indokait. De ironikus az, hogy azért az alapszabály tervezet nyomdai költségei mégis a tőstületet terhelik.

A 611. §. második bekezdése teljesen felesleges, mert az el sem képzelhető, hogy egy alakuló gyűlés elmulasztaná az elnökség és előjáróság megválasztását, a hatósági beavatkozás pedig ilyen esetekben kellemetlen hatással volna magára az intézményre és áthidalhatlan ellentéteket támasztana a tagok sorában. Ha szórványosan előfordulna ilyen eset, azt könnyen lehetne helyre ütni egy új gyűléssel, melynek egyetlen feladatát képezné az elnökség és előjáróság megválasztása: miért is úgy ezen bekezdést, valamint ezen §. utolsó bekezdését törledőnek véljük.

A 614. §-ban kimondandó volna, hogy az átalakulás iránt az elnökség hivatalból intézkedik; de tartozik az alakuló ülésre a rendőrkapitányságot is meghívni. A rendőrkapitánynak azonban csak az a joga lehet az alakuló ülésen, hogy őrkodik a fölött, hogy törvénytelen határozatok ne hozassanak, tehát a felügyelet jogán kívül más jogokat nem gyakorolhat. Az ipartestületek elnökei maguk is megtudnak felelni a törvény kívánalmainak és így semmi ok sincs arra, hogy a hatóságnak rendelkezési jog adassék.

A 621. §-ban kimondandó volna, valjon tiltó hatása kiterjed-e enuek a §-nak azokra az ipartestületekre is amelyek ezidőszert már tagjai valamely közművelődési egyesületnek vagy támogatói egy dalárdának? és ha igen, ki viseli az ebből származható joghátrányokat?

A 628. §-ban kimondandó volna, hogy a megszünt tagoknak a testülettel szemben fennálló tartozásai a foglalkozás megszüntével el nem évülnek és a közadókkal utólagosan is behajthatók. A tagsági kötelezettség pedig a foglalkozás megszüntetésének napját követő évnegyed végéig tart.

A 647. §. évenként két közgyűlés megtartását óhajtja törvénybe iktatni. Véleményünk szerint elég, ha a törvényben csak egy évi közgyűlés tartása mondatnék ki kötelezőnek, mert szükség esetén rendkívüli közgyűlés ugyis összehívható, ha az előjáróság vagy a tagok egy ötöde óhajtja. De ha már más tekintetek mégis indokoltá tennék a két közgyűlés megtartását, akkor az első bekezdést úgy véljük módosítandónak, hogy az első és harmadik évnegyedben legyenek azok megtartandók, mivel a tervezet szerint igen közel esne egymáshoz a két közgyűlés.

Folyt. köv.

Zsilinszky Mihály.

Ismeretes azon támadás, melyet a bukkott államtitkár ur a protestánsok bányakerületi gyűlésén a katolicizmus ellen indított. Ezen támadásra reflektál Dr. Doieschall Alfréd, budapesti egyetemi jogtanár a Budapesti Hírlap szeptember 11-iki számában. A cikkből kiemelendőnek tartjuk a következő részeket: A nyugalmazott államtitkár politikai elkeseredése elfelejtette vele egy a történetírónak, mint az államférfiúnak erkölcsi köteleit. Erre mutatott már tavalyi fellépése, midőn a katolikus egyházi vagyion elkobzását követelte. Mostani kirohanása már semmi kétséget sem enged, hogy a politikai hatalomról való kiközökkenés elnémította az egyházkerületi felügyelőben a higgadtságot és a tárgyilagosságot... Egyben tökéletesen igaz van a volt államtitkárnak. „A kulturharc — fájdalom — kikerülhetetlennek látszik — az ilyen „védekezés” és harcmodor mellett. Mert lehetetlen föltenni, hogy a magyar katolikusság ezt a kihívást

egyszerűen tudomásul venné. Ha csak nem sajátítja el mindazt a bölcseséget, higgadtságot és békés szellemet, mely az egyházfelügyelő ur beszédéből kisiklott. Ezen a nyomon haladva a harcnak meg kell lennie és ily réven Zsilinszky Mihály neve kilépve a történetírók sorából, bizvást bele kerül a szomorú és gyászos történetírók körébe.

Régibb idő óta észlelem, — ugymond a tudós tanár — azt az igazságtalan elfogultságot, mellyel Magyarországon épen csak a katolikus vallással, hű követőivel szemben lépten-nyomon és különösen a publicisztikában találkozunk.

Azt a szép elvet, melyet Zsilinszky beszédében hangoztatott: quod uni justum, alteri est aequum a különböző egyházfelkezetek és hívők magatartásának megítélése alkalmával hiába keressük. A mi itt érdem és kötelesség, az amott fanatizmus és klerikalizmus. Ha a protestáns vagy zsidó ember egyházának hive, ki szívesen látogatja templomát, élénk részt vesz az egyházi életben: dicséret és elismerés éri, hogy közéleti és társadalmi elfoglaltsága mellett időt szakít vallásának szolgálatára is. De katolikus államférfiúnak jaj, ha misét hallgat, ha katolikus körnek tagja: ő csuhás, jezsuita, veszedelmes ultramontán, ki az államot és a társadalmat Rómának rabigájába hajtja. Ha az egyházkerületi felügyelő ur, mint utolsó menedékhez, ő felségéhez készül fordulni: ám tegye meg. De ne feledkezzék meg róla, hogy Magyarország apostoli királyához fog szólni és legyen bátorsága a katolicizmusról és a római pápákról hallott véleményét a kihallgatás alkalmával oly őszintén föltárni, a mint az egyházkerületi gyűlése megeselekedte.

Igaza van a tudós cikkírónak, mert a katolicizmus Zsilinszky s társai kihívását nem fogja egyszerűen tudomásul venni, de védekezni fog s a katolicizmus eszméit diadalra fogja juttatni s elpihenni csak akkor fog, ha ellenségei megmozdulni sem tudnak majd.

A keresztény szociálisták diadala.

Diadalmasan halad a keresztény szociálisták mindenfelé, ahol kibontja fehér, Szűz Máriás lobogóját.

A délvidéki keresztény szociálisták kerületi titkára, Román Nándor, a mult vasárnap Mindszentben kezdte meg a szervezés munkáját és oly sikerrel, mely dicsőségére válik az ügynek, de Román Nándornak is.

A mindszei Bertok-féle vendéglőben 250—300 hallgató előtt fejtette ki a keresztény szociálisták irányelveit. Beszédének hatása alatt egyhangulag elhatározták, hogy a végleges megalakulást e hó 20-ára tűzik ki.

Hétfőn délelőtt Tömörkényen folytatta a lelkes titkár a szervezés munkáját s itt is százötven munkás jelentette ki csatlakozását a keresztény szociálisták táborához.

Nagyfontosságú e siker azért is, mert Mezőfőnek itt volt pártja. Irányelveink megismerése után a legelkeseredettebb kifakadások hangzottak el Mezőfő ellen.

Ugyancsak hétfőn délután Csányon tartottak népgyűlést, melyen szintén 150—180-an jelentek meg.

Kedden délelőtt Szegvárott, délután Csongrádon lelkesített az igaz eszméket hirdető titkár. Csongrádon két napig tartott a

Kladek, Tománovits és Társai géptéglá, cserép és mészégető gyára Szabadkán, a zentai vasut mentén.

Ajánlja a legjobb minőségű gyártmányait. — Kitűnő minőségben gyárt:

514—30—7

elsőrendű fali és géptéglát, kút és burkolattéglát, szárazon sajtolt góztéglát, olajos disztéglát, párkány- és padlástéglát, első és másodrendű hodfarku tetőcserepet, kömentes darabos és oltott meszet.

Pontos kiszolgálás! Telefonszám 88. Olcsó árak! Telefonszám 88. Pontos kiszolgálás!

SPORT.

> **Football-verseny.** A szabadkai ifjúsági és a szabadkai fémiparosok csapata ma f. hó 13-án tartja az idei első mérkőzését. Már eddig is nagy érdeklődés nyilvánult meg a közönség körében ezen fiatal mérkzőzók iránt, s valószínűleg most sem fog ez elmaradni. A verseny a városligeti football pályán. Az ifjúsági csapat színe kék-fehér, a fémiparosoké zöld-piros. A közönség részére kényelmes ülőhelyek lesznek helyezve. Kezdeté d. u. 4 órakor. Helyárak nincsenek.

A szentesített végrehajtási törvény rendelettel együtt füzve . 1 korona 20 fillér.

Továbbá:

A követelések bejelentéséhez szükséges előírás szerinti **nyomatványok**

kaphatók: **HEUMANN MÓR** könyvkereskedésében **SZABADKÁN, FÖTÉR.**

IRODALOM.

= **A Szent István-Társulat pártoló tagsága.** Aki a nép között él, vagy itt a városban fordul a szegényebb sorsu munkásság körében, elrémülve látja a gyűlöletnek, istelenségnek és anarchikus elvadulásnak olyan terjedését, aminő a történetírók tanúsága szerint mindig a nagy forradalmakat szokta megelőzni. Istenre, vallásra mit sem adnak, az urat gyűlölik, kötelességről hallani sem akarnak, folyton csak jogaikat emlegetik. Keresve e rettenetes állapot okait, azt látjuk, hogy a szegénység helyzete közviszonyainknak gazdasági, politikai és társadalmi állandó rosszabbodása következtében súlyos ugyan, az elégedetlenség ily óriási fokát még sem igazolja s főként a túlzó kívánságok egyformaságát nem magyarázza. A szenvedélyek felszítása s a lehetetlen kívánságoknak közszájra adása a sajtónak, az irodalomnak munkája. Az egyszerű emberek nagy hangon elszavalt színészi kifakadásainak forrása az újság s a lázító könyvek; istelenségnek táplálója a sok hazug füzet; erkölcsének sirásója a pornográfia. Ezeknek az eszközöknek ügyes forgatásával nyerik meg nemzetromboló eszméiknek az egyszerű nép ezreit; az anarchia diadalszerkerét a sajtó paripái huzzák.

Ismerve a bajt, magától kínálkozik a védekezés. S a védekezésnek önként ajánlkozó eszközeit lelkes emberek, társulatok és intézmények naponta nagyobb erővel ragadják meg s a keresztény világnézet és a hazafias érzés és gondolkodás diadala tisztán ettől az erőtől, ettől a hévtől és buzgóságtól függ. Előljár a munkában a legrégibb katolikus irodalmi intézmény; a Szent István-Társulat. Folyóiratával, tudományos kiadványaival a művelt köröknek nyújt orvosságot vagy immunizáló szert az istentagadó és hazátlan tudomány mérge ellen, népiratkái, főként pedig népies pártoló tagsága az egyszerű emberek ezreit akárja visszahódítani Krisztusnak, a hazafiságnak, a józan és becsületes életnek, a polgári erényeknek. A haszon reménye nélkül, egyéb kiadványainak üzleti hasznát hozva áldozatul, évről-évre a jó könyvek olyan kis kollekciónak dobja a könyvpiacra, amelyért irigyelnek bennünket még az e téren ugyan csak elől haladó német katolikusok is. Mindazon könyvecskék, amelyeket eddig küldött népies pártoló tagjainak a társulat, színe-java voltak a magyar irodalomnak. Edes hazánk viszontagságos multját, az anyaszentegyház szenvedéseit, és diadalát, az előítéletek és babonák s gazdasági dolgokban való jó tanácsokat tartalmazták. A szép és jó életre neveltek s megtanítottak a tudomány eredményeire.

Most ismét kopogtat ajtónkon hasznos könyvecskéivel a Szent István-Társulat. Az

előbbi évek gyönyörű kiadványaihoz nem méltatlan társakat kínál. Naptára most is elsőrendű, az Uj Kis Tükör III. része illő folytatása az egész országban nagy tetszéssel fogadott két elsőnek. A kis gazda tanácsadója nyomán haszon, pengő arany vagy ropogó bankó tölti meg a jó tanácsokat megfogadó gazdáknak erszényét, a Szentek élete pedig lelki haszonnal lát el; a közélet harcaiban megbecsülhetlen szívósággal övezi lelkünket, megmutatja, hogy a szentek és martírok mennyit szenvedtek és áldoztak, mennyit dolgoztak, mennyit türetek, csak hogy meg ne szegjék a hithez, az elvekhez való ragaszkodásnak szent kötelességét.

Egyik jobb könyv, mint a másik. S a nyelvük perdülő, mentes az új hirlapi-magyarság esetlő-botló esetlenségétől. A szellemük kitünő, kiállításuk pedig a legjobb, amire a magyar nyomda-ipar egyáltalában képes. Aruk a szokásos két korona, mely összeg részben fedezi az ezen kiadványokkal nagy áldozatot hozó társulat költségeit.

Aki gondol népünk boldogításával, egészséges, okos szellemi vezetésével, a robantó ideák szárazra vetésével, azt nem kell külön kérnünk e könyvecskék ajánlására és terjesztésére. Ezek magukat ajánlják, mi meg terjesztésükkel szintén magunknak szerzünk érdemeket a keresztény restauráció munkájában.

Pénzének ellensége,

ki azt francia pezsgőért szórja mikor egyenértékű hazai terméket sokkal olcsóbban kaphat.

KAPHATÓ: 256-59-37

minden elsőrangú fűszerkereskedésben, kávéházban és vendéglőben.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **Bűnügyi főtárgyalások.** A szabadkai királyi törvényszék büntető osztályába főtárgyalásra a következő bűnügyek tüzettki Szeptember 14-én Balázs Marin zsarolás büntetnének kísérlete. Tóth János és társai lopás büntetné. Süllei István és társai súlyos testi sértés büntetné. Osz Szabó Ignác lopás büntetné. Piukovics Salamonné lopás büntetné. Kis István több rendbeli lopás büntetné.

Szeptember 16-án Angyelovics Illés orgazdaság büntetné. Závodszi Ferenc vétkes bukás vétsége. Ifj. Freidinger András és társai súlyos testi sértés büntetné. Sztípics János súlyos testi sértés büntetné. Kepes Tibor nyomatvány utján elkövetett rágalalmazás és becsületsértés vétsége.

Szeptember 18-án. Auer Zsigmond csalás büntetné. Csikós József súlyos testi sértés büntetné. Eri Antal sikkasztás büntetné. Németh Imréné lopás büntetné. Tumbász Lázóné és társa emberölés vétsége. Pertics Kálmán és társa lopás és orgazdaság büntetné.

Egész Délmagyarország legkedveltebb kéz- és arcbőr-finomítója a LEHRER-féle

ERZSÉBET-CRÉM,

mely a bőrt 2-3-szori bekenés után bársonysimává és üdévé teszi. Nem zsíros s ennélfogva nappal is használható. **Pörsenések, bőrpedések és bőrkítések** ellen utólréhetetlen szer. **Egy tégely ára 1 korona.** 6 tégely rendelésénél bérmentesítés. Minden dobozban használati utasítás. 484-74-29

Kapható:

LEHRER ALFRÉD gyógyszer-tárában
KULA (Bács megye).

REGÉNY.

KLEOPATRA.

46

Igy mult el a tábornokot megfiatalító négy év. Boris nagyherceg mindig jóbarátának mutatkozott, de a találkozások egyre ritkultak. Talán akaratlanul sem szerettek már együttlenni. Boris különben időközben kétszer is hosszabb időn át külföldön tartózkodott, s megízelve az utazást, arra következtethettek, hogy ismét elutazik.

Saramirof herceget és hercegnét örömmel töltötte el az örökös. Ideje volt már, mert Irén szép arca kezdett csontosodni, hegyesedni. Boldog állapota lenge személyére valami szeretetreméltóságot, valami matrónaszerűt varázsolt, ami a másodvirágzás színezetét kölcsönözte neki.

Ez a gyermek a hercegné szakértő keze között a gondviselés által nővére ingerlésére küldött eszközzé vált.

— Szegény Kleopatra! Soha sem lesz gyermeke! szolt szánakozó mosollyal mindannyiszor, valahányszor babáját az anyaságból illetékes nőknél mutatta be. A szegény kedves nem is tudja, minő szomorú öregséget készít magának!

— De nagyon boldognak látszik, felelték neki. Es még oly fiatal! Lesz még ideje másodsor is férjhez menni.

Irén, a fejét rázva, emelte szeméit az ég felé.

— Oh! lássák, a sógorom szervezete vas; képes túlélni a feleségét! Nem, nem, egy napon majd sajnálni fogja, amért Isten bőséges adományait annyira elpazarolta... De hát az a hihetetlen makacssága, mert hiszen eleget figyelmeztették. Különös, nem gondoltam, hogy annyira az érdeke embere... engem lepett meg a dolog leginkább!

Elképzelhető, minő változatokban adta ezt elő a könyörületes Irén. Idejét azonban haszontalanul fecsegette; Kleopatra nem törődött azzal, mit beszélnek róla; azt meg régtől fogva tudta, mit várhat nővérétől.

Rendszerint Kamuczín beszélt el neki ezen társalgásokat; szinte a gyerekes incselkedés örömét érezte, ha olyasmiről beszélhetett a fiatal nővel, ami, ha haragot mutat, uralmat adott volna neki ő fölötte. Különös bizalom támadt közöttük a házasság óta. Tudták, hogy nem árulják el egymást; de ha az egyik könnyű sebet ejthetett a másikon, ettől az örömtől csak ritkán fosztották meg magukat.

Kamuczín nem bocsáthatta meg Kleopatrának, amért lemondott a szépnek gondolt másik házasságról; Kleopatra nem feledhette el, hogy Kamuczín oly rosszul segített, talán inkább ártott neki. Arra nem is gondoltak, hogy nem tehetnek egymásnak szemrehányást, hiszen e tárgyról sohasem beszéltek egymással, inkább csak kitalálták egymás gondolatait. A büszkeség, mely megakadályozta szövetkezésüket, most a látszatot menthette volna meg. Azonban nem így történt; nem voltak ugyan ellenségek, de nem is rokonszenveztek egymással.

(Folyt. köv.)

Sütőde áthelyezés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy helyben, II-ik körben levő

SÜTŐDÉMET

folyó évi augusztus hó 6-dikán VI. kör, Petőfi-utca (baromfi-piac sarok) saját házámba

helyeztem át,

hol azt a mai kornak teljesen megfelelően rendeztem be és naponta többször friss sütemény, fehér és rozskenyér kapható.

A közönség részére sütés naponta kétszer, reggel 7 órakor és d. e. 10 órakor. Hétfőn sütés d. e. egyszer 10 órakor.

Elsőrendű gőzmalmi liszt eladás.

A n. é. közönség jóindulatába ajánlva magamat, maradok

teljes tisztelettel

Kunzabó Mihály
sütőmester.

488-43-12

Kereset bárki részére!

Házi munkások keresetnek gyors kötőgépeinken való kötésre.

Távolság nem határoz, mi eladjuk a kötött munkát. 180-45

Thos. H. Whittick és Tsa

Prága, Franzens-Kai No 6-708.

5 drb 1 évig használt külső-belső ablak

0.85-1.65 méretű eladó

Salga Mátyás építési irodájában

VI. kör, Miklós-utca 25 (Teréz-templom mögött).
Ugyanott 477-13

épület tervrajzok
jutányos áron beszerezhetők.

Sirkőüzlet**áthelyezés.**

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy folyó évi szeptember hó 1-től VI. kör, Gréczy-utca 168. sz. saját házámba helyeztem

sirkő-, kőfaragó-műhelyem
és szobrászati műtermemet.

Készíték carrarai márványból, hazai fehér és vörös márványból és terméskőből sirkőveket, uti keresztet, Szentháromságot, oltárt, kálváriát, szenteltvíztartót és e szakmába vágó összes munkákat.

Elvállalok épületmunkákat gránit-, márvány- és terméskőből, ugy házdiszítést, ornament-munkákat kőből vagy gipszből, továbbá elvállalok régi sirkővek becserezését, régi sirkőveken batívását, régi sírfeliratok megaranyozását valódi arannyal a legjutányosabb áron.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, maradtam

alázatos tisztelettel

Egy tanonc felvétetik. **KOVÁCS LŐRINC,**
kőfaragómester.

Lakás és raktár: VI. kör, Gréczy-u. 168. sz.
520-14-6 saját ház.

Meghívó.

A szabadkai állami és törvényhatósági tisztviselők és alkalmazottak fogyasztási szövetkezete folyó évi szeptember hó 21-én d. u. 5 órakor a központi elemi népiskola emeleti nagytermében

535-1-1

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a szövetkezet tagjait meghívja:

Az igazgatóság.

A közgyűlés tárgyai:

1. Elnöki intézkedések.
2. Évi mérleg és zárszámadások jóváhagyása.
3. Elnök-igazgató jelentése a folyó üzleti és egyesületi év első feléről s az ennek kapcsán szükségesnek mutatkozó határozatok meghozatala.

Rétay és Benedek

oltáregyleti szállítók

egyházi műiparintézet

Budapest, IV. ker., Váci-utca 59.

Miseruhák, zászlók, lobogók, oltárfelszerelvények, csillárok, keresztúti és oltárképek, valamint mindennemű templom- és kápolna-berendezések előállítására.

Műintézetünk vállalkozik a templomok teljes belső megújítására, stilszerű kifestésére, az oltárok stb. renoválására és aranyozására kedvező feltételek mellett.

Készít stilszerű oltárokat, szószék, gyónószék és domborművű stációképeket.

Árjegyzéket, költségvetést, mintákat és tervrajzokat készséggel küldünk. 281-35

Egy háromsoros billentyűs,
tizenkét bögös

HARMÓNIKA

majdnem teljesen új, 528-6-0

jutányosan eladó.

Hol? Megmondja a kiadóhivatal.

Cipész-munkás kerestetik Bezdánba

havi 50, azaz évi 600 korona fizetéssel, állandó munkára. Nős munkás előnyben részesül.

Költözéskor a munkaadó 20 kor-vel járul. A nőmunka több; a munkák simák, szegettek és fordítottak; különlegességek: rázás, varrott vagy francia sarok nem készül. Kívánatos lenne, ha a munkás segédkezhetné a felsőrésszel készítésnél és gyengébb tűzésnél.

Munkaidő: január és februárban reggel 6 óráig este 7 óráig; a többi hónapokban reggel 5 óráig este 7 óráig. Vasár- és ünnepnapokon teljes munkaszünet.

A családost munkás a községben 40 koronáért már elsőrendű lakást kap.
Bővebb cím a kiadóban. 530

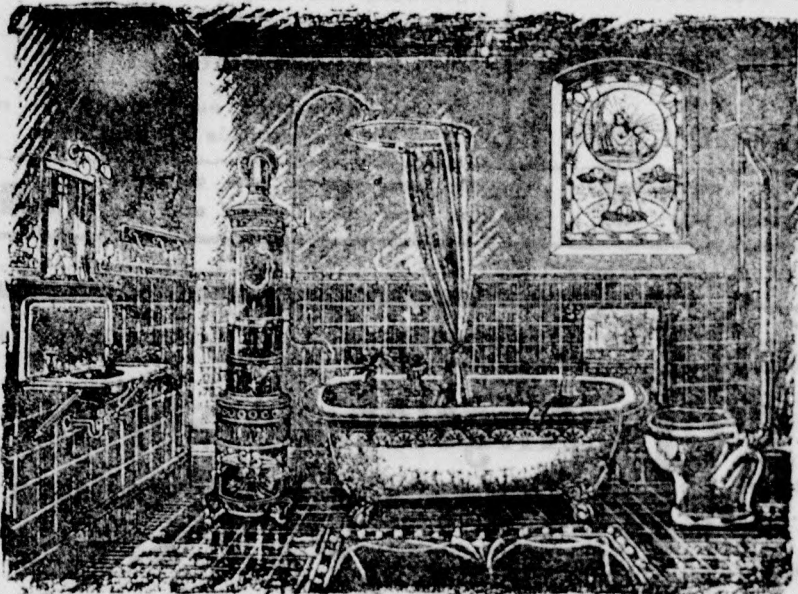
Hirdetéseket

jutányos áron felvesz
lapunk kiadóhivatala.

WEISZ JÁNOS ANTAL

villany-, gáz- és vízvezeték-felszerelési műhelye és üzlete

SZABADKÁN, Eötvös-utca, Csillag-ház.

Villanyfelszerelési cikkek.

Vízvezeték-, fürdő- és klozet-berendezések.

Költségvetés ingyen. Gyári árak.

18-66